

Stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11.10.1960, sp. zn. Cp 132/60, ECLI:CZ:NS:1960:CP.132.1960.1

Číslo: 10/1961

Právní věta:

V případě přechodné nepřítomnosti vedoucího prodejny, resp. jeho zástupce, je nutné provést inventarizaci v případě, když o její provedení požádá vedoucí prodejny, resp. jeho zástupce, nebo kterákoli z hmotně odpovědných osob.

Jestliže však vedoucí prodejny nemá zástupce a dojde k tomu, že bude jiná osoba jmenována vedením podniku jeho zástupcem, je nutné, aby byla inventarizace provedena vždy, tedy i když o to žádá z hmotně odpovědných osob nepožádá. Totéž platí v případě, když sice vedoucí prodejny má zástupce, tento jej však po dobu jeho přechodné nepřítomnosti nebude zastupovat (např. oba nastupují společně dovolenou) a dojde k tomu, že bude jiná osoba vedením podniku jmenována jeho zástupcem.

Nemá-li vedoucí prodejny zástupce a nedojde také k jmenování jeho zástupce vedením podniku, přičemž v provozu podniku bude pokračováno, dojde k provedení inventarizace jen v tom případě, když o to některá z osob kolektivně odpovědných požádá.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 11.10.1960

Spisová značka: Cp 132/60

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Náhrada škody zaměstnancem

Předpisy: 165/1958 Sb. § 6
§ 7

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Občanskoprávní kolegium Nejvyššího soudu se zabývalo ve svém stanovisku 1 Ec 99/59, které je uveřejněno pod č. 1 Sbírky rozhodnutí čs. soudů z r. 1960, mimo jiné i výkladem ustanovení § 6, § 7 vyhl. min. vnitřního obchodu č. 165/1958 Ú. l. (srov. V, str. 15).

V této věci zaujalo po projednání s některými tangovanými resorty stanovisko, že při kolektivní

odpovědnosti musí být provedena inventarizace nejen při předání a převzetí funkce vedoucího prodejny (provozovny, oddělení, skladu) nebo jeho zástupce, nýbrž i v případě jakékoli změny v osobách vedoucího a jeho zástupce. Tento požadavek podle uvedeného stanoviska vyplývá z širokého rozsahu odpovědnosti vedoucího a jeho zástupce, jichž odpovědnost je omezena prakticky jen podílem ostatních kolektivně odpovědných, u nichž neexistuje horní hranice odpovědnosti, jako u ostatních kolektivně odpovědných zaměstnanců, a o nichž platí zásada, že není-li odpovědnostními podíly celá škoda vyčerpána, musí hradit zbytek sami.

Z toho byl vyvozen závěr, že v případě neprovedení inventury při předání a převzetí funkce vedoucího prodejny a jeho zástupce a při každé změně v osobách vedoucího a jeho zástupce, dostává se podnik do situace důkazní nouze a musí prokazovat vznik manka a jeho výši jinými důkazními prostředky.

Ve svých důsledcích znamenalo toto stanovisko, že i v případě přechodné nepřítomnosti vedoucího prodejny, resp. jeho zástupce, bylo nutno v každém, případě, tedy i když o to nikdo nepožádal, provést inventarizaci s důsledky v předcházejícím odstavci uvedenými.

O správnosti tohoto stanoviska, zejména i vzhledem k jeho praktickým důsledkům, vznikly pochybnosti. Otázka, o níž jde, byla proto znovu dána na pořad jednání občanskoprávního kolegia, které ji po vyjádření tangovaných resortů znovu projednalo a zaujalo toto stanovisko:

Zákon č. 71/1958 Sb. nemá výslovného ustanovení, které by tuto otázku řešilo. K provedení tohoto zákona byla vydána vyhláška min. vnitřního obchodu ze dne 22. listopadu 1958 č. 165 Ú. l., která v § 6 a § 7 jedná o provádění inventarizací. Ani tato vyhláška výslovně danou otázku neřeší. Odpověď při řešení této otázky je nutno hledat výkladem § 6 s přihlédnutím k § 7 vyhlášky.

Z § 6 vyplývá, že se zde rozlišují dva případy. V odstavci prvním jde o případ předání a převzetí funkce vedoucího prodejny nebo jeho zástupce. V tomto případě musí být inventarizace provedena, i když o to žádný z kolektivně hmotně odpovědných zaměstnanců písemně nepožádá. V odstavci druhém jde o změnu v kolektivu více hmotně odpovědných zaměstnanců. V tomto případě není nutno provádět inventarizaci mimo případ, že některý z kolektivně hmotně odpovědných zaměstnanců o provedení inventarizace písemně požádá. Tento druhý odstavec mluví o kolektivu více hmotně odpovědných zaměstnanců, aniž rozlišuje, zda jde o vedoucího prodejny, resp. jeho zástupce nebo jiného člena kolektivu. Je tedy ze srovnání obou zmíněných odstavců § 6 patrné, že mimo případ předání a převzetí funkce vedoucího prodejny, resp. jeho zástupce, je právní úprava shodná, jak pokud jde o vedoucího a jeho zástupce, tak i pokud jde o ostatní členy kolektivu.

Vlastní znění § 6 nenasvědčuje tedy závěru, že by při dočasné nepřítomnosti vedoucího, resp. jeho zástupce, nedošlo-li k předání a převzetí funkce, musela být provedena inventarizace i v případě, nebylo-li o její provedení žádáno.

Ze srovnání textace vyhlášky č. 165/1958 Ú. l. s dřívější úpravou [srov. § 4 vyhl. č. 201/1953 Ú. l. a čl. 83 písm. a) vyhl. č. 225/1953 Ú. l.], lze dovodit závěr, že jedním z cílů vyhlášky č. 165/1958 Ú. l. bylo, aby při dočasné nepřítomnosti vedoucího, resp. jeho zástupce, nemuselo docházet vždy k provádění inventarizace. Nelze tu totiž pominout, že provedení inventarizace narušuje provoz závodu, vede k zbytečnému uzavírání prodejen, je spojeno s určitými náklady apod.

Původní stanovisko kolegia neodvolává se také k odůvodnění svého závěru o nutnosti provedení inventury i v případě přechodné nepřítomnosti vedoucího prodejny, resp. jeho zástupce na ustanovení § 6 vyhlášky, nýbrž tento závěr je odůvodněn pouze širokým rozsahem odpovědnosti vedoucího a jeho zástupce. Závažnost tohoto argumentu si vyžaduje, aby i z tohoto hlediska byla věc uvážena. Máme za to, že vedoucímu prodejny, resp. jeho zástupci, je v tomto směru poskytnuta

dostatečná ochrana v tom, že je mu přiznáno oprávnění, aby se domáhal provedení inventarizace. Využitím tohoto oprávnění může zabránit případným nepříznivým důsledkům, jež by pro něho mohly vzejít neprovedením inventarizace.

Přitom nutno přihlédnout i k tomu, že vedoucí, který je dočasně nepřítomen, má zpravidla svého zástupce, který jej bude po dobu jeho nepřítomnosti zastupovat a že i tento má vyšší odpovědnost, takže oba, jak vedoucí, tak jeho zástupce, mají konformní zájem na tom, aby k manku nedocházelo a aby proti nim nebyl uplatňován nárok z důvodu převzaté hmotné odpovědnosti.

Ani z ostatních předpisů (srov. zejména vyhlášku č. 125/1959 Ú. l., resp. č. 203/1959 Ú. l.), nelze vytěžit bezpečnou oporu pro stanovisko původně hájené.

V tomto smyslu je modifikováno původní stanovisko občanskoprávního kolegia pod č. 1 Ec 99/59.